

Informácia o výsledkoch kontroly prítomnosti škodlivých chemických látok v hračkách

Slovenská obchodná inšpekcia (ďalej len „SOI“) uskutočnila v termíne máj-jún 2022 celoslovenskú kontrolnú akciu na prítomnosť škodlivých chemických látok v hračkách, ktorej cieľom bola kontrola bezpečnosti predmetných výrobkov najmä s ohľadom na možný nadlimitný obsah chemických látok škodlivých pre ľudské zdravie, ktoré sú v hračkách zakázané alebo prísne limitované. Kontrolná akcia bola zameraná na vybrané kategórie hračiek ako napr. hračky vyrobené z mäkkého PVC, bábiky, hračky do vody, prstové farby, tzv. „slizy“, modelovacie hmoty, textilné hračky a pod.

Ochrana detí je každoročne jednou z prioritných úloh SOI v oblasti bezpečnosti výrobkov. Kontrolná akcia na prítomnosť škodlivých chemických látok v hračkách bola vykonaná na základe negatívnych zistení z predchádzajúceho obdobia, veľkému počtu spotrebiteľských podnetov na chemické riziko v hračkách, a v neposlednom rade aj na základe konštantne vysokého počtu notifikácií nebezpečných hračiek v systéme Safety Gate/Rapex, v ktorom je každoročne zverejnených približne 40 % notifikácií hračiek, ktoré predstavujú chemické riziko.

Okrem vyššie uvedených skutočností bol pri plánovaní kontrolnej akcie braný do úvahy fakt, že väčšina plastových hračiek nie je označená chemikáliami, ktoré môžu obsahovať. Mnohé chemické látky, ktoré sa využívajú pri výrobe hračiek sú v zozname tzv. „CMR látok“ (karcinogénne, mutagénne, toxické pre reproduktivitu) a preto je legislatívne prísne limitovaný ich obsah v hračkách. Niektoré chemické látky sú dokonca úplne zakázané, ak je možné ich nahradiť inou, prijateľnejšou alternatívou v rámci výrobného procesu. Dojčatá a malé deti sú obzvlášť citlivé na vystavenie chemikáliám kvôli ich rýchlemu metabolizmu, vysokému pomeru povrchu tela k telesnej hmotnosti a rýchlemu rastu orgánov a tkanív.

V dôsledku pokračujúceho trendu zmeny spotrebiteľského správania v posledných rokoch vo vzťahu k nákupom cez rôzne internetové platformy a prudkého nárastu nákupov hračiek online, bola kontrola vytypovaných druhov hračiek vykonávaná nielen v kamenných predajniach, ale aj pri ich predaji prostredníctvom e-shopov so sídlom na území SR.

Najväčším rizikom pri nákupe hračiek cez internet je nemožnosť spotrebiteľa ich fyzicky vidieť a tak posúdiť ich skutočné vlastnosti, resp. kvalitu vyhotovenia výrobku. Ďalším rizikom sú často chýbajúce informácie v podobe bezpečnostných upozornení, odporúčanej vekovej kategórie, či pokynov na montáž a údržbu. SOI taktiež eviduje zvýšené množstvo sprístupňovaných hračiek spotrebiteľom prostredníctvom predaja na diaľku, ktoré už boli SOI alebo inými orgánmi dohľadu z ostatných členských štátov EÚ vyhlásené za nebezpečné.

Výsledky kontroly

Predmetom kontrolnej akcie boli hračky nachádzajúce sa v priamej ponuke pre spotrebiteľov, ako aj hračky vstupujúce na trh EÚ, ktoré sa kontrolovali na základe tzv. „hlásení colných úradov“ v rámci spolupráce medzi SOI a Finančným riaditeľstvom SR. Objektom kontrol boli výrobcovia hračiek, ale aj ich splnomocnení zástupcovia, dovozcovia či distribútori. Obsahom kontrol bola najmä bezpečnosť hračiek overovaná prostredníctvom akreditovaných laboratórií, ale aj kontrola správnosti a úplnosti označovania povinnými údajmi, vrátane označenia CE, či kontrola ostatných predpísaných informačných povinností.

V sledovanom období SOI kontrolovala plnenie povinností hospodárskych subjektov vyplývajúcich zo smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/48/ES o bezpečnosti hračiek, ktorá je transponovaná do slovenskej legislatívy zákonom č. 78/2012 Z. z. o bezpečnosti hračiek (ďalej len „zákon č. 78/2012 Z. z.“). Kontrola vytypovaných kategórií hračiek prebiehala na vnútornom trhu SR, ako aj pri ich vstupe na jednotný trh EÚ.

1. Kontrola hračiek na vnútornom trhu SR

Celkovo bolo skontrolovaných **101** kamenných prevádzkových jednotiek (ďalej len „PJ“) na trhu SR. Nedostatky boli zistené v **26 PJ**, čo predstavuje 25,74 %. Zároveň bolo skontrolovaných aj **9 internetových obchodov** s ponukou hračiek pre spotrebiteľov, pričom nedostatky boli zistené v **1 prípade**, čo predstavuje 11,1%.

V rámci kontrolnej akcie bolo skontrolovaných celkovo **1 401 druhov** hračiek, pričom nedostatky v označovaní a sprievodnej dokumentácii, medzi ktorú radíme aj návody na použitie s bezpečnostnými upozorneniami, boli zistené pri **91 druhoch** v celkovej hodnote 2 463,64 €.

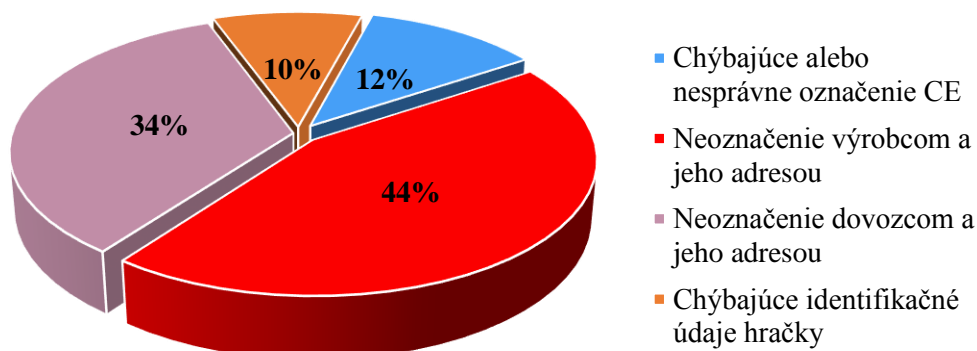
Tabuľka č. 1 – Zistené nedostatky

Zistený nedostatok	Počet druhov	Hodnota v €
Chýbajúce alebo nesprávne označenie CE	19	961,07
Neoznačenie výrobcom a jeho adresou	73	2 252,68
Neoznačenie dovozcom a jeho adresou	56	1 696,60
Chýbajúce identifikačné údaje hračky (model, typ alebo iný údaj, ktorý umožní identifikáciu hračky)	16	510,21

Poznámka

Niektoré druhy hračiek vykazovali viac ako jeden nedostatok.

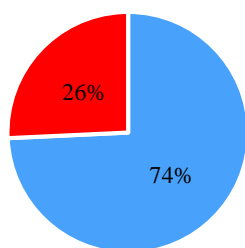
Graf č. 1 - Percentuálne zobrazenie zistených nedostatkov

Najčastejšie zisťovaným nedostatkom bolo chýbajúce povinné označenie hračky o výrobcovi a dovozcovi s plnou adresou, či identifikačné údaje o hračke. Z hľadiska regulačného orgánu sú uvedené údaje v rámci výsledovateľnosti kontrolovanej hračky veľmi dôležité, lebo umožňujú účinné presadzovanie dohľadu nad trhom pomocou opatrení na ochranu trhu, vrátane možnosti stiahnutia hračky z trhu alebo jej spätného prevzatia. Umožňujú vysledovať nebezpečné alebo nevyhovujúce hračky v rámci distribučného reťazca a určujú úlohy a povinnosti jednotlivých hospodárskych subjektov.

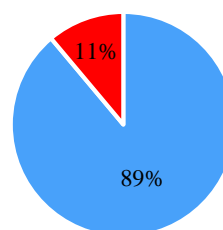
Graf č. 2 - Porovnanie výsledkov kontrol v kamenných prevádzkach a u internetových predajcov

Výsledky kontrol v kamenných prevádzkach

- Kontrolované PJ bez nedostatku
- Kontrolované PJ s nedostatkom

Výsledky kontrol e-shopov

- Kontrolované e-shopy bez nedostatku
- Kontrolované e-shopy s nedostatkom

V **13 prípadoch pri 46 druhoch hračiek** boli zo strany kontrolovaných subjektov prijaté nápravné opatrenia za účelom odstránenia zistených nedostatkov s tým, že do doby ich odstránenia nebudú tieto hračky ďalej sprístupňovať.

V ostatných **13 prípadoch pri 45 druhoch hračiek** v celkovej hodnote **1 292,65 €** boli kontrolovaným osobám uložené opatrenia zakazujúce ich predaj a distribúciu do doby odstránenia zistených nedostatkov podľa § 6 ods. 1 písmena a) bodu 1 zákona č. 128/2002 Z. z. o štátnej kontrole vnútorného trhu (ďalej len „zákon č. 128/2002 Z. z.“).

Kontrola skutočných vlastností

Na overenie bezpečnosti a zhody s predpísanými požiadavkami bolo odobraných z priamej ponuky pre spotrebiteľa celkom **30 druhov** hračiek, pričom:

- **2 druhy** nevyhoveli bezpečnostným požiadavkám a vzhľadom na riziko, ktoré môžu predstavovať, **boli** klasifikované ako **nebezpečné výrobky**,
- **28 druhov** bolo v súlade s požiadavkami na bezpečnosť podľa príslušného technického predpisu.

V obidvoch prípadoch bolo kontrolovaným subjektom umožnené prijať nápravné opatrenia, ktorými sa zaviazali ďalej nesprístupňovať nebezpečné výrobky na trhu a zabezpečiť ich stiahnutie z trhu, ako aj informovať spotrebiteľov o týchto nebezpečných výrobkoch.

O zistených nebezpečných výrobkoch, ktoré predstavujú závažné riziko ohrozenia zdravia, SOI informuje spotrebiteľov na svojej webovej stránke www.soi.sk v sekcii **nebezpečné výrobky**. Všetky nebezpečné výrobky budú po došetrení v celom distribučnom reťazci hlásené aj do systému Safety Gate/RAPEX.

Prehľad zistených nebezpečných hračiek na vnútornom trhu v rámci kontrolnej akcie

Bábätko vo vani s príslušenstvom „Bath Tub“

Hračka nevyhovela skúškam na nadlimitný obsah ftalátov. V príslušenstve hračky (plávacie koleso) bol zistený nadlimitný obsah ftalátov. Ftaláty môžu poškodiť zdravie detí, sú toxické pre reprodukčný systém.

Chytrá modelína WIKY 50g, W88369

Hračka nevyhovela skúškam na nadlimitný obsah bóru. Všetky viditeľné farebné vyhotovenia výrobku obsahovali nadlimitné množstvá bóru. Bór je toxický na reprodukciu a môže spôsobiť alergické reakcie, podráždenie slizníc a pri požití aj krče, zvracanie alebo hnačky.

2. Kontrola hračiek vstupujúcich na jednotný trh EÚ

SOI v spolupráci s Finančným riaditeľstvom SR vykonala v rámci kontrolnej akcie na hračky kontrolu výrobkov dovážaných z 3 krajín v súlade s Nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1020 o dohľade nad trhom a súlade výrobkov a o zmene smernice 2004/42/ES a nariadení (ES) č. 765/2008 a (EÚ) č. 305/2011. V rámci spolupráce s FR SR bol vypracovaný rizikový profil na sortimentnú skupinu hračiek.

Colné orgány za sledované obdobie zaslali SOI celkom **8 hlásení** na **584 druhov** v celkovej počte **63 888 ks** v celkovej hodnote **56 981,54 €**. Všetky uvedené druhy hračiek boli prepustené do voľného obehu z dôvodu ich súladu s požiadavkami platných právnych predpisov.

Na overenie bezpečnosti a zhody s predpísanými požiadavkami boli odobrané 2 druhy hračiek pri ich vstupe na jednotný trh EÚ. Obe vzorky vyhoveli testovaným bezpečnostným požiadavkám na prítomnosť škodlivých chemických látok.

Kontrola výskytu nebezpečných hračiek v roku 2022 na základe notifikácií zo systému Safety Gate/ Rapex

Okrem vykonanej kontrolnej akcie na hračky prebiehala v roku 2022 aj pravidelná kontrola výskytu nebezpečných hračiek na vnútornom trhu na základe notifikácií zo systému Safety Gate/ Rapex.

Na základe štatistík výrobkov hlásených do tohto systému je možné jednoznačne konštatovať, že hračky konštantne tvoria jednu z najčastejšie nahlásovaných produktových skupín členskými štátmi EÚ. Príkladom sú aj štatistické údaje Európskej Komisie, na základe ktorých za posledné tri roky bolo celkovo nahlásených celkovo **6 042 druhov nebezpečných výrobkov**, pričom **z toho 22,95 % tvorili práve hračky**.

Tabuľka č. 2 – Sumár notifikácií nebezpečných hračiek s chemickým rizikom s systéme Safety gate/Rapex v rokoch 2020-2022

Rok	Celkový počet notifikácií	Z toho notifikácie na hračky	Z toho notifikácie hračiek s chemickým rizikom	Percentuálne vyjadrenie notifikácií hračiek s chem.rizikom
2020	2253	601	243	40,4 %
2021	2142	424	173	40,8 %
2022	1647	362	139	38,4 %

Od začiatku roka 2022 do 30.09.2022 bolo na slovenskom trhu zistených celkovo **10 druhov nebezpečných hračiek**, ktoré notifikovali iné členské štáty EÚ. Kontrolovaným osobám boli uložené povinné opatrenia v zmysle § 6 zákona č. 128/2002 Z. z., ktorými SOI zabránila ďalšiemu sprístupňovaniu nebezpečných hračiek na trhu, nariadila ich stiahnutie z trhu, ako aj povinnosť informovať spotrebiteľov o týchto nebezpečných hračkách.

Záver

Cieľom proaktívnej kontroly hračiek bolo preveriť aktuálny stav v dodržiavaní technických požiadaviek na hračky, s dôrazom na ich bezpečnosť v rámci zisťovania prítomnosti škodlivých chemických látok zakázaných, resp. limitovaných v hračkách, ale aj v správnosti a úplnosti ich označovania povinnými údajmi, vrátane označenia CE a bezpečnostnými upozorneniami.

Kontroly značenia hračiek povinnými údajmi v zmysle zákona č. 78/2012 Z. z. preukázali alarmujúci výsledok najmä v ich označovaní výrobcami a dovozcami s plnou adresou. Pri 73 druhoch hračiek nebol označený na výrobku výrobca s plnou adresou, čo predstavuje 80,2 % z celkového počtu kontrolovaných hračiek s nedostatkom. Ďalším závažným zistením nedostatkom bolo chýbajúce označenie dovozcu s plnou adresou a to pri 56 druhoch hračiek. Zistené nedostatky v chýbajúcom povinnom označení údajmi o výrobcovi a dovozcovi s plnou adresou, poukazujú na pretrvávajúcu nepriaznivú situáciu s neplnením si povinností zo strany hospodárskych subjektov zodpovedných za uvádzanie hračiek na trh EÚ.

Hračky uvedené na trh musia spĺňať všetky bezpečnostné požiadavky stanovené zákonom o bezpečnosti hračiek počas výrobcom predpokladaného obdobia ich používania. Napriek tomu SOI svojimi aktivitami každoročne zisťuje veľké množstvo nebezpečných hračiek na trhu SR. Preto je možné konštatovať, že výsledky chemickej bezpečnosti hračiek za rok 2022 boli pozitívnym prekvapením.

SOI bola zapojená v roku 2022 aj do medzinárodného projektu pod záštitou Európskej Komisie - CASP 2022 Chemikálie v hračkách. V rámci projektu bolo odobratých 10 vzoriek, ktoré sa

v súčasnosti podrobujú testovaniu v akreditovanom skúšobnom laboratóriu v Taliansku. SOI bude širokú spotrebiteľskú verejnosť o výsledkoch projektu informovať na svojej webovej stránke www.soi.sk po jeho ukončení.

Aj napriek dobrým výsledkom kontroly chemickej bezpečnosti hračiek bude SOI, v záujme ochrany zdravia a bezpečnosti detí, aj naďalej venovať zvýšenú pozornosť kontrolám hračiek na prítomnosť zdraviu škodlivých chemických látok.

Prijaté opatrenia

1. Zo všetkých kontrol boli spísané inšpekčné záznamy.
2. Pri 45 druhoch hračiek v celkovej hodnote 1 292,65 €, ktoré nespĺňali základné požiadavky v označovaní povinnými údajmi, boli kontrolovaným osobám uložené opatrenia zakazujúce ich predaj a distribúciu do doby odstránenia zistených nedostatkov podľa § 6 ods. 1 písmena a) bodu 1 zákona č. 128/2002 Z. z. o štátnej kontrole vnútorného trhu.
Pri 46 druhoch hračiek boli zo strany kontrolovaných subjektov prijaté nápravné opatrenia za účelom odstránenia zistených nedostatkov s tým, že do doby ich odstránenia nebudú tieto hračky ďalej sprístupňovať.
3. V 2 prípadoch nebezpečných hračiek bolo kontrolovaným subjektom umožnené prijať nápravné opatrenia, ktorými sa zaviazali ďalej nesprístupňovať nebezpečné výrobky na trhu a zabezpečiť ich stiahnutie z trhu, ako aj informovať spotrebiteľov o týchto nebezpečných výrobkoch.
4. Všetkých 30 druhov hračiek, ktoré boli odobrané z trhu na posúdenie ich bezpečnosti a zhody s predpísanými požiadavkami notifikovala SOI do systému ICSMS.
5. 2 druhy nebezpečných hračiek zverejnila SOI na svojej webovej stránke www.soi.sk a po došetrení v celom distribučnom reťazci budú hlásené aj do systému Safety Gate/RAPEX.
6. Pri 10 druhoch nebezpečných hračiek, ktorých opätovných výskyt zistila SOI na trhu SR, umožnila SOI kontrolovaným subjektom prijať nápravné opatrenia, ktorými sa zaviazali zabezpečiť, aby sa ďalej nesprístupňovali nebezpečné hračky na trhu, ich stiahnutie z trhu ako aj informovanie spotrebiteľov o týchto nebezpečných hračkách.